

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 21. oktoober 2020
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0089(COD)

9573/20
ADD 1

CONSOM 114
MI 232
ENT 79
JUSTCIV 71
DENLEG 45
CODEC 626

NÕUKOGU PÕHJENDUSTE KAVAND

Teema: Nõukogu esimese lugemise seisukoht, eesmärgiga võtta vastu EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ
– Nõukogu põhjenduste kavand

I. SISSEJUHATUS

Komisjon edastas 12. aprillil 2018 nõukogule eespool nimetatud ettepaneku,¹ mis põhineb ELi toimimise lepingu artiklil 114, ning teatise „Uued võimalused tarbijatele“ ja ettepaneku tarbijakaitsenormide ajakohastamist käsitleva direktiivi kohta² (mis võeti vastu 2019. aastal).

Käesoleva direktiivi ettepanekuga ajakohastatakse ettekirjutuste direktiivi³ ning asendatakse see, sätestades nii ettekirjutuse kui ka heastamismeetmed liidu õigusaktide selliste rikkumiste korral, mis mõjutavad tarbijate rühma.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas oma arvamuse 20. septembril 2018⁴. Euroopa Regioonide Komitee esitas oma arvamuse 10. oktoobril 2018⁵.

Euroopa Parlament võttis 2019. aasta märtsis vastu oma esimese lugemise seisukoha,⁶ esitades komisjoni ettepaneku kohta 108 muudatusettepanekut. Pärast 2019. aasta Euroopa Parlamendi valimisi nimetati raportööriks uuesti Geoffroy DIDIER (PPE, FR). Ettepaneku eest vastutav õiguskomisjon otsustas 9. jaanuaril 2020 alustada nõukoguga läbirääkimisi Euroopa Parlamendi esimese lugemise seisukoha alusel.

Tarbijakaitse ja tarbijate teavitamise töörühmas algas ettepaneku läbivaatamine 2018. aasta aprillis. Komisjoni mõjuhinnang vaadati läbi töörühma esimesel kõnealust ettepanekut käsitlenud koosolekul. Kõnealuse läbivaatamise tulemusel selgus, et delegatsioonid olid üldiselt rahul komisjoni poolt mõjuhinnangus kasutatud meetodite ja kriteeriumitega.

Nõukogu (konkurentsivõime) leppis oma 28. novembri 2019. aasta istungil kokku üldises lähenemisviisis,⁷ millega anti eesistujariigile volitused pidada läbirääkimisi Euroopa Parlamendiga.

¹ Dokumendid 7877/18 + ADD 1–5.

² Direktiiv (EL) 2019/2161, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/6/EÜ, 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL, et ajakohastada liidu tarbijakaitsenorme ja tagada paremini nende täitmine (ELT L 328, 18.12.2019, lk 7).

³ Direktiiv 2009/22/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (ELT L 110, 1.5.2009).

⁴ ELT C 440, 6.12.2018, lk 66.

⁵ ELT C 461, 21.12.2018, lk 232.

⁶ Dok 7714/19.

⁷ Dokumendid 14210/19 + ADD 1.

Toimus kolm kolmepoolset mitteametlikku kohtumist, vastavalt 14. jaanuaril, 2. märtsil ja 22. juunil 2020. Viimasel kolmepoolsel kohtumisel leppisid kaasseadusandjad esialgselt kokku üldises kompromisspaketis.

Pärast üldise lähenemisviisi vastuvõtmist andis eesistujariik alaliste esindajate komiteele 15. jaanuaril, 26. veebruaril, 4. märtsil ning 17. ja 24. juunil ülevaate läbirääkimistel tehtud edusammudest. Pärast lõpliku kompromissteksti analüüsimist kokkuleppe saavutamise eesmärgil kinnitas alaliste esindajate komitee 30. juunil 2020 kaasseadusandjate vahel 22. juunil 2020 saavutatud poliitilise kokkuleppe⁸.

Euroopa Parlamendi õiguskomisjon kinnitas teksti 7. juulil 2020. Samal päeval saatis õiguskomisjoni esimees alaliste esindajate komitee eesistujale kirja, milles märkis, et pärast teksti õiguskeelelist viimistlemist mõlemas institutsioonis soovib ta õiguskomisjonil ja parlamendi täiskogul nõukogu esimese lugemise seisukoht teisel lugemisel muudatusteta heaks kiita.

Sellele tuginedes soovitas alaliste esindajate komitee 22. juulil 2020 nõukogul kiita heaks poliitiline kokkulepe,⁹ mille nõukogu (põllumajandus ja kalandus) kinnitas 21. septembril 2020.

II. EESMÄRK

Käesoleva direktiivi eesmärk on tugevdada tarbijate ja ettevõtjate usaldust siseturu vastu, tagades õiglasema konkurentsi ja tugevdades liidu õiguse tõhusat jõustamist tarbijakaitse valdkonnas. Täpsemalt võimaldab ettepanek liikmesriikide määratud pädevatel üksustel esitada esindushagisid nii ettekirjutus- kui heastamismeetmete võtmiseks liidu õiguse rikkumise korral, mis mõjutab tarbijate rühma. See asendab kehtiva ettekirjutuste direktiivi ja reageerib vajadusele võtta kasutusele ELi horisontaalne lähenemisviis kollektiivse õiguskaitse suhtes, mis põhineb ühistel põhimõtetel, mis austavad riikide õigustavasid ja pakuvad kaitsemeetmeid võimaliku kuritarvitamise ohu vastu.

⁸ Dok 9059/20.

⁹ Dokumendid 9592/20 + COR 1 + ADD 1.

III. NÕUKOGU ESIMESE LUGEMISE SEISUKOHA ANALÜÜS

1. Reguleerimise ja kohaldamisala (artiklid 1 ja 2 ning I lisa)

Selgitatakse direktiivi reguleerimiseset, milleks on tagada, et kõigis liikmesriikides oleksid kättesaadavad esindushagid, mille eesmärk on kaitsta tarbijate kollektiivseid huve, ning direktiivi seost kehtivate rahvusvahelise eraõiguse normidega. Nõukogu toetas Euroopa Parlamendi lisatud tagatist, et direktiiviga ei tohiks vähendada tarbijakaitse taset I lisas loetletud õigusaktidega hõlmatud valdkondades. Seda loetelu ajakohastati ja see hõlmab selliseid valdkondi nagu finantsteenused, reisimine ja turism, energeetika, tervishoid, telekommunikatsioon ja andmekaitse.

2. Riigisiseste ja piiriüleste hagide eristamine (artiklid 4 ja 6 ning vastavad mõisted artiklis 3)

Nõukogu jaoks oli oluline kehtestada ühised ja rangemad kriteeriumid, et määrata pädevad üksused piiriüleste hagide esitamiseks ja nende vastastikuse tunnustamise tagamiseks. Kooskõlas Euroopa Parlamendi soovitustega peavad kriteeriumid pädevate üksuste määramiseks, et esitada riigisiseseid hagisid, olema kooskõlas direktiivi eesmärkidega.

3. Esindushagide rahastamine (artiklid 4 ja 10)

Euroopa Parlament tundis muret pädevate üksuste rahastamise läbipaistvuse pärast ja püüdis samuti tugevdada huvide konfliktide ennetamise norme. See tõi kaasa nõukogus kokku lepitud muudatused, mis käsitlesid üksikasjalikumaid määramiskriteeriume ja heastamise taotlemiseks esitatavate hagide rahastamist kolmandate isikute poolt. Sellest tulenevalt peavad liikmesriigid tagama, et välditakse huvide konflikte ja et kolmandate isikute poolne rahastamine ei suuna esindushagi eemale tarbijate kollektiivsete huvide kaitsest. Põhjendatud kahtluste korral võivad pädevad üksused olla kohustatud avaldama kohtule või haldusasutusele oma rahastamise finantsülevaate.

4. Esindushagide toimimine (artiklid 7, 8, 9 ja 12)

Nõukogu jaoks oli oluline täiendavalt selgitada esindushagide toimimist, et hõlbustada direktiivi ülevõtmist ja kohaldamist, lisades eraldi artikli ettekirjutuste kohta. Euroopa Parlamendi jaoks oli kohtuvaidluse kuritarvitamise vältimisel kesksel kohal põhimõte, et kaotaja maksab. Sellega seoses tehti mitmeid muudatusi ja täpsustusi, sealhulgas kaotati nõue, et heastamismeetmete võtmise ettekirjutusele peab eelnema lõplik otsus.

5. Teave esindushagide kohta (artikkel 13)

Euroopa Parlamendi jaoks oli oluline tugevdada sätteid, mis käsitlevad tarbijatele suunatud teavet esindushagide kohta. Nõukogu toetas seda eesmärki ja leidis, et selline tugevdamine peaks toimuma proportsionaalsel viisil. Neid sätteid kohandati vastavalt.

6. Pädevate üksuste abistamine (artikkel 20)

Euroopa Parlamendi jaoks oli äärmiselt oluline tugevdada ja täpsustada sätteid, mis käsitlevad pädevatele üksustele kättesaadavat abi. Nõukogu leppis kokku, et liikmesriigid võtavad meetmeid, mille eesmärk on tagada, et kulud ei takista pädevatel üksustel taotleda ettekirjutuste tegemist või heastamismeetmete võtmist.

7. Euroopa Ombudsman (artikli 23 lõige 3)

Vastavalt Euroopa Parlamendi soovile nõutakse tekstis, et komisjon hindaks, kas piiriüleste esindushagidega oleks kõige parem tegeleda liidu tasandil, luues ettekirjutuste ja heastamismeetmete taotlemiseks esitatud esindushagide Euroopa Ombudsmani ametikoha.

8. Direktiivi ja üleminekusätete ülevõtmise ja kohaldamise tähtajad (artiklid 22 ja 24)

Arvestades ettepaneku keerukust, eelkõige nende liikmesriikide jaoks, kellel puudub esindushagide süsteem, oli oluline, et nõukogu annaks liikmesriikidele rohkem aega direktiivi ülevõtmiseks ja kohaldamiseks (vastavalt 24 ja 30 kuud).

IV. JÄRELDUSED

Nõukogu esimese lugemise seisukoht kajastab õiglast ja tasakaalustatud kompromissi, milleni jõuti nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahelistel läbirääkimistel, mille läbiviimist toetas komisjon. Pärast pikki arutelusid, mis käsitlesid kollektiivse heastamise taotlemise mehhanismi Euroopa tasandil, on tarbijatele ja kauplejatele lõpuks loodud kogu ELi hõlmav raamistik, mis parandab tarbijakaitsenormide järgimist ja aitab luua ettevõtjatele võrdsed tingimused.
